

Kunstmuseum Den Haag Bordurend kunstenaar Michael Raedecker

Schilderen met naald en draad

Naast kwasten hanteert Michael Raedecker naald en draad. Daarmee zet hij theatrale voorstellingen neer vol surrealistische dreiging. Een overzichtstentoonstelling in het Kunstmuseum Den Haag laat mooi zijn ontwikkeling van de afgelopen dertig jaar zien.

→ *Inert pursuit* van Michael Raedecker: geen hockneyaanse zonnigheid, maar troebel water en verweerde tuinstoelen.

Edo Dijksterhuis
AMSTERDAM

Wie anno nu een zwembad schildert roept onherroepelijk *A Bigger Splash* in gedachte. Maar *inert pursuit* van Michael Raedecker heeft een andere gevoels-temperatuur dan het beroemde doek van David Hockney uit 1967. Hier geen Californische zonnigheid met gemanicuurde palmbomen en de suggestie van een gebronsde *beach boy* die met veel gespetter net te water is gegaan. Bij Raedecker is het water troebel en staan de tuinstoelen er verweerd bij. De omgeving schemert roze van het avondlicht dat amper door de woekerende

bosschage weet door te dringen. *Inert pursuit* dateert van 2023 en is daarmee het meest recente werk in het dertig jaar omspannende Raedekeroverzicht dat Kunstmuseum Den Haag nu presenteert. Het werk hangt bij de ingang, is het eerste wat je ziet en vat meteen de belangrijkste ingrediënten van Raedeckers oeuvre samen. Een broeierige sfeer heerst in scènes waarin de mens – zonder ook maar één keer zelf in beeld te komen – op gespannen voet staat met de natuur. En dat alles gevat in verf en draad.

Wol als olie verf

Als bordurend kunstenaar is Raedecker niet uniek – ook Berend Strik behandelt foto's met naald en draad en Ghada Amer reproduceert pornoplaatjes met borduursel – maar hij is wel de schilderachtigste beoefenaar van het ambachtelijke medium. Met veelkleurig garen trekt hij strepen, vult hij vlakken en zet hij zelfs druiers op het doek. Wol krult soms dik op als een pasteuze laag olie verf. Toch is dit meer dan schilderkunst met andere middelen. De voorstelling lijkt wel uit het canvas te zijn getrokken in plaats van erop aangebracht. Het resultaat is supertactiel, waardoor de vaak gebruikte term 'huid' hier misschien nog meer van toepassing is dan bij verf op doek.

Raedecker perfectioneerde zijn techniek op de Rijksakademie, waar hij werd toegelaten na een specialisatie mode aan de Rietveld Academie. Op een vroeg werk als *when indoors and outdoors met* (1993/1994) gebruikt hij nog redelijk veel pigment uit een tube. Het gordijn, de deur en de plint heeft hij met de kwast neergezet. De gordijnroede en amoebachtige vormen die door het interieur zweven, zijn geborduurd.

Veel vaker schildert Raedecker enkel amorfe vlekken, die de ondergrond vormen voor een geborduurde voorstelling. In *timeless* (1995) heeft

hij aan een paar lijntjes genoeg voor een bed. De jurk die over het voeteneind is gedrapeerd, bestaat uit roze garen in grove kruisstekken.

Interieurs zijn een belangrijk motief in Raedeckers vroege jaren: meer plaats delict dan brandpunt van huiselijke gezelligheid. Het zijn podia waar de acteurs net even met lunchpauze zijn gegaan. Dat geldt ook voor Raedeckers daadwerkelijke theaters. Tussen de opziggelaten gordijnen dwarrelen plantenresten door heuvellandschappen en koloniseren onbestemde pluisjes de ruimte.

Een ander terugkerend thema is landschappen, die soms gekromd zijn alsof de horizon een lachspiegel is. Bomen zijn hier de belangrijkste spelers, hoewel Raedecker met een titel als *the prop* (het rekwisiet) hun hoofdrolstatus weer relativeert. Ze moeten bovendien opboksen tegen bungalows van het Amerikaanse type, die met grote ramen de omliggende natuur verwelkomen maar onmiskenbare indringers zijn.

Twin Peaks

Een enkele keer zet Raedecker het onderhuidse drama extra vet aan. Zoals in *locus* (2020), dat vanuit het struikgewas zicht biedt op een open garagedeur met een verlaten auto ervoor. Het contrasterende groen en donkerpaars dompelt alles in een Twin Peaksachtige sfeer van surrealistische dreiging.

Die voel je ook bij *ins and outs* (2000), waarin een garagedeur ominieus oplicht in het nachtblauw van een wezenloos suburbia. Achter die deur gebeurt iets magisch, of juist iets misdadigs. Dat effect wordt nog versterkt door de donkerblauw geschilderde wanden – een van de weinige ingrepen van de tentoonstellingsmakers, die zich verder dienend hebben opgesteld.

Door de jaren heen is Raedeckers borduursel gedetailleerder en uitgebreider geworden. Hij combineert het met een stukje finer, kralen,

De voorstelling lijkt wel uit het canvas te zijn getrokken in plaats van erop aangebracht

stukjes textiel en zelfs spiegelscherven. De verf wordt steeds verder naar de achtergrond geduwd, hoewel ook daar sinds zijn laatste solo in Den Haag (2009) nieuwe ontwikkelingen hebben plaatsgevonden. Hij combineert nu kwastwerk met een printtechniek die ietwat diffuse, spray-paintachtige resultaten oplevert en voor nog meer variatie in het beeld zorgt.

Met dat uitdijende arsenaal aan idiosyncratische middelen bouwt Raedecker zijn eigen universum, waarmee hij zich altijd zelfbewust verhoudt tot de kunstgeschiedenis. Dat uit zich in zijn hockneyaanse zwembaden, maar ook in *the reflex* (2003) waar makkelijk een knipoog naar *De bedreigde zwaan* van Jan Asselijn te zien is, en de landschappen die lonken naar Mondriaan voordat hij het abstracte pad koos.

Raedecker is zich ook bewust van de valkuil van te veel esthetiek en te herkenbare figuratie, die bij de toenemende verfijning van zijn werk levensgroot aanwezig is. Daarom laat hij zijn bungalows zweven in het luchtledige en vegetatie ontsproten in chaos. Een al te keurig vaasje met lelies relativeert hij al op voorhand met een veelzeggende titel: *propaganda*.

Michael Raedecker: Material Worlds, t/m 28 augustus in Kunstmuseum Den Haag.

Van Amsterdam naar Den Haag

Margriet Schavemaker (1971) volgt per 1 juni Benno Tempel op als directeur van Kunstmuseum Den Haag. Schavemaker kan bogen op een lange carrière in de Amsterdamse kunstwereld. Zo was zij curator en aanjager van het publieksprogramma in het Stedelijk Museum en sinds 2019 artistiek

directeur van het Amsterdam Museum. In die laatste functie zette zij meerstemmigheid op de agenda en schrapte zij de term Gouden Eeuw. Ook in haar nieuwe functie blijft zij actief als hoogleraar media en kunst in de museale praktijk aan de Universiteit van Amsterdam.

Fraai, maar een overbodig slot

DANS

THE END – PART 2

Door Arno Schuitemaker

Gezien 9/2, Delft

Te zien 16 t/m 18/4, Frascati

Voorstellingen van Arno Schuitemaker kunnen hypnotiserend zijn, maar hij neemt vaak erg veel tijd voor zijn choreografieën.

Arno Schuitemaker maakt voorstellingen waarin minimale bewegingen in danserslijven transformeren naar wijd uitslaande golvingen. De choreograaf brengt die transformatie tot stand met kleine verschuivingen in

ritmiek, volume en intensiteit. Soms pakt dat hypnotiserend uit, zoals *If You Could See Me Now* (2017). In andere gevallen neemt Schuitemaker wel heel erg veel tijd voor zijn exercities op de vierkante millimeter. Dat geldt ook voor *The End – part 2*.

Anders dan de titel suggereert is er geen *The End – part 1*. Wel bestaat de voorstelling uit twee delen. In het eerste verkennen drie dansers een ruimte die met doeken in compartimenten is verdeeld. Naast de inmiddels bekende mutaties in beweging, licht en geluid is er een belangrijke rol weggelegd voor videoprojecties.

De ruimtelijke relaties tussen de dansers en hun gefilmde evenbeelden zorgen voor fraaie plaatjes. Ook het trancegevoel dat Schuitemaker in

zijn beste producties weet op te roepen, steekt hier zijn kop op. Vooral als dans, muziek, licht en projecties exponentieel verheugen en versnellen, om uit te monden in een woest flikkerend pandemonium.

Zwart ondergoed

Op de climax volgt een black-out – en daarmee had het mogen eindigen. In plaats daarvan krijgt *The End – part 2* nog een staartje. Hierin zoeken de drie mannen, inmiddels alleen nog maar gehuld in zwart ondergoed, toenadering tot elkaar. Het is een overbodig slotakkoord, dat alleen bevestigt dat Het Einde helemaal geen vervolg verdraagt. Is het afgelopen? Zet er dan een punt achter.

Fritz de Jong

→ Het publiek in Paradiso moest lang wachten op de grootste hits van Thundercat. FOTO EVA PLEVIER

Basvirtuoos Thundercat kan (en moet) spelen voor twee

JAZZ/FUNK

THUNDERCAT

Gehoord Paradiso, 11/4

De show van Thundercat in Paradiso begon door technische problemen stroef. Desondanks toonde de bassist en zanger zijn grote muzikale talent, zowel met lange jazzimprovisaties als met dansbare hits.

Stephen Lee Bruner (39) heeft als Thundercat een flinke reputatie opgebouwd. De bassist/zanger/producer werkte met grote namen als Kendrick Lamar, Tame Impala en Gorillaz, en heeft ook als soloartiest al aardig wat hits op zijn naam staan.

Toch komen fans die een *greatest hits show* verwachten niet helemaal aan hun trekken in de uitverkochte Grote Zaal van Paradiso. Thundercat besluit namelijk te laten zien waarom al die sterren zo graag met hem de studio induiken: hij is een steengoede muzikant. Geflankeerd door drummer Justin Brown en toetsenist Dennis Hamm brengt hij zijn mix van jazz, r&b en funk in creatieve nieuwe uitvoeringen, met veel ruimte voor minutenlange freejazzachtige improvisaties.

Dat is betoverend, zolang de technologie meewerkt. In de eerste minuten blijkt dat er iets mis is met het keyboard. Een medewerker van Paradiso snelt het podium op, en blijft bijna drie kwartier achter het instrument opduiken.

The show must go on, maar dan wel met een verzwakte bezetting. Drie muzikanten is al weinig om het repertoire van de artiest, die bekendstaat om zijn gelaagde producties, tot zijn recht te laten komen. Virtuoso Thundercat is zo'n goede basgitarist

Thundercat belooft een nieuwe plaat, maar 'dat kost tijd, motherfuckers'

dat hij bijna voor twee kan spelen, en tokkelt razendsnelle melodieën op zijn glimmende oranje instrument met zes snaren. Desondanks voelen de eerste nummers, met minimale piano, uit balans.

Menig ander muzikant zou in de stress schieten in zo'n situatie, maar de immer nonchalante Thundercat kan er wel om lachen. "Laten we anders even ergens over praten om de tijd te vullen. Welke anime kijken jullie momenteel?" Er wordt gelachen,

maar het gebrek aan antwoorden verbaast dat het publiek niet zo veel naar Japanse tekenfilms kijkt.

Toch blijkt, nadat alle technische problemen zijn verholpen, het nummer *Dragonball Durag* de echte starter van de show. "You don't have to like my video games or my comics," zingt Thundercat toepasselijk. Paradiso vindt zijn muziek daarentegen wel ontzettend leuk. Tijdens *Thousand Knives* neemt toetsenist Hamm zijn welverdiende moment, en speelt een lange solo.

Publieksfavorieten

Midden in de show spelen de muzikanten een rits nieuwe nummers van een nog te verschijnen album. Vooral *ADD Through the Roof* wordt goed ontvangen, en ook duidelijk met veel plezier ten gehore gebracht. Thundercat belooft dat de nieuwe plaat onderweg is, maar 'dit soort dingen kost tijd, motherfuckers'.

In de laatste etappe verruilen de muzikanten hun jazzimprovisaties voor publieksfavorieten. Hits *Funny Thing* en *No More Lies* worden uit volle borst meegezongen, en doen de concertbezoekers het ongemakkelijke begin van de twee uur durende show voorgoed vergeten.

Justus Boesschen Hospers